

INTRODUCERA KÄLLKRITIK OCH KÄLLTILLIT | ÅK 7-9

Granska skolans webbplats

Lektionen ger grundläggande kunskap om de olika delarna i traditionell källkritik.

LEKTIONSDEL 1

Gör en kritisk läsning

Läs texten. Markera antalet gånger du stannar upp för att tänka kring det du läser och besvara sedan frågorna.

Enligt en ny undersökning är det farligt för elever att använda mobiltelefoner för skolarbete. Allt fler använder privata mobiltelefoner i skolarbetet visar en studie. Experter anser att denna användning kan göra att elever får bättre skolresultat. Detta har dock Skolverket tystat ner, uppger initierade källor. När detta blev känt bland föräldrar blev det en folkstorm.

- Jag var källkritisk ___ gånger

- Vilka formuleringar var det som fick dig att vara kritisk? Förklara varför.
- Om den här texten dök upp i ditt flöde i digitala medier, hur skulle du reagera tror du?
- Innehållet i texten är såklart påhittat, men hur långt hann du läsa innan du förstod det?

LEKTIONSDEL 2

En introduktion till den källkritiska analysen

Titta på presentationen som ger en introduktion till en källkritisk metod. Läs sammanfattningen av de klassiska källkritiska begreppen.

Se media

De klassiska källkritiska begreppen

Äkthet

- Är källan vad den uppger sig för att vara?
- Är källan en kopia eller ett original?
- Är den falsk eller äkta?

Tid

- Är informationen aktuell eller kan det finnas nyare rön?
- Hur lång tid efter det inträffade upprättades källan?

Beroende

- Är källan fristående eller hör den ihop med andra källor?
- Är informationen från källan beroende av andra källor? På vilket/vilka sätt?

Tendens

- Finns det värderingar i informationen från källan?
- Vems intressen företräder källan?
- Finns det motstridig information från andra källor?
- Hur trovärdig är den motstridiga informationen?

LEKTIONSDEL 3

Äkthetskriteriet – är skolans webbplats äkta?

Arbeta i par. Gå till skolans webbplats och ta ställning till äkthetskriteriet för skolans webbplats. Svara på frågorna och anteckna era svar.

1. Är webbplatsen vad den utger sig för att vara? Hur vet en besökare det? Ta fram tydliga exempel.
2. Finns det bilder? Är de "äkta"?
3. Finns det vittnesmål?
4. Vad är en skola? Hur är din skola? Stämmer bilden av vad en skola är överens med hur din skola är?
5. Skildrar skolans webbplats din skola på ett korrekt och sanningsenligt sätt?

Analystips! I klassisk källkritik ska du ta ställning till om källan är äkta eller falsk. Visa det genom att berätta hur en besökare kan ta ställning till det.

LEKTIONSDEL 4

Aktualitetskriteriet - är skolans webbplats aktuell?

Arbeta i par. Ta ställning till aktualitetskriteriet för din skolas webbplats.

1. Är informationen på webbplatsen aktuell eller inte?
Kan en besökare avgöra om innehållet är aktuellt eller inte? Hur? Spelar det någon roll? Motivera och ta fram exempel.
2. Påverkar graden av aktualitet hos källan dess trovärdighet?
Spelar det någon roll för trovärdigheten om informationen på skolans webbplats är inaktuell? Motivera!

Analystips! I klassisk källkritik ska du ta ställning till om källan är aktuell. Visa det genom att berätta hur en besökare kan ta ställning till det.

LEKTIONSDEL 5

Beroendekriteriet - är skolans webbplats oberoende?

Titta på skolans webbplats igen. Ta ställning till webbplatsens beroende.

1. Är skolans webbplats oberoende? Hur gör du för att bedöma källans beroende?
2. Titta på webbadressen. Är webbplatsen fristående eller är den en del av en kommunal- eller koncerns webbplats?
3. Till vilka andra webbplatser länkar webbplatsen? Är webbplatsen beroende av andra källor? Om ja, hur framgår det?

Analystips! I klassisk källkritik ska du ta ställning till om källan är oberoende. Visa det genom att berätta hur en besökare kan ta ställning till det.

LEKTIONSDEL 6

Tendenskriteriet - är skolans webbplats tendensiös?

Titta på skolans webbplats och ta ställning till om innehållet är vinklat.

1. Fundera på och ta ställning till om informationen på webbplatsen är vinklad.
Om ja, hur?
2. Finns det några dolda eller öppna värderingar som webbplatsen förmedlar? I så fall vilka?

Analystips! I klassisk källkritik ska du ta ställning till om källan är tendensiös. Visa det genom att berätta hur en besökare kan ta ställning till det.

LEKTIONSDEL 7

Sammanfatta

Nu har ni granskat skolans webbplats med hjälp av de olika kriterierna för en källkritisk analys och tagit ställning till om källan är:

- aktuell
- oberoende
- äkta
- tendentiös

Använd era slutsatser för att bedöma källans trovärdighet - är den sann eller sannolik? Glöm inte att koppla analysen om trovärdighet till din inledande analys kring webbplatsens syfte. Redogör för om det är en tillförlitlig källa och i så fall för vem eller vilka.

Lärarinstruktioner

Lektionens syfte

Syftet med lektionen är att träna källkritisk förmåga samt öva sig i att formulera en källkritisk analys.

Förberedelser

Inför den här lektionen rekommenderar vi att du och dina elever har arbetat med innehållet i lektionen Granska syftet med skolans webbplats.

Genomförande

Som förförståelseövning ska eleverna läsa en kort påhittad text och reflektera kring när och hur ofta de slår på sin "källkritiska radar". Låt därefter eleverna titta på filmen i lektionsdel 1 och granska skolans webbplats utifrån metoden som presenteras i filmen. Samtala i helklass genom att skriva ett gemensamt pm om resultaten i elevernas analys.

Kul att ni är klara!

Hoppas det var en bra och lärorik lektion. Det finns många andra att göra! Gå till .